

Uz sākumlapu>Jūsu tiesības>Noziedzīgos nodarījumus cietušie>Kompensācija>Zaudējumu atlīdzības pieprasīšana no likumpārkāpēja Zaudējumu atlīdzības pieprasīšana no likumpārkāpēja

Somija

Kā es varu tiesvedības (kriminālprocesa) ietvaros pieprasīt zaudējumu atlīdzību vai cita veida kompensāciju/atlīdzību no noziedzīgā nodarījuma izdarītāja? Kam jāadresē šāds pieprasījums?

Ar noziegumiem saistītu kompensāciju pieprasījumus parasti izskata tās pašas tiesvedības ietvaros, kura attiecas uz krimināllietu. Tomēr kompensācijas prasību var arī nodalīt, lai izskatītu atsevišķā procesā.

Jūs varat lūgt, lai prokurors iesniedz tiesā jūsu kompensācijas pieprasījumu, kas attiecas uz konkrēto noziegumu. Ieteicams sākotnējās izmeklēšanas laikā par to informēt policiju. Ja lieta ir skaidra un vienkārša, prokurors var iesniegt kompensācijas pieprasījumu jūsu vārdā. Ja prokurors nevirza kompensācijas prasību, viņš/viņa jūs par to informēs rakstiski.

Jūs varat arī personīgi iesniegt savu zaudējumu atlīdzības pieprasījumu tiesā krimināllietas izskatīšanas laikā, vai arī to jūsu vietā var izdarīt juridiskais konsultants.

Kurā kriminālprocesa brīdī man jāiesniedz pieteikums?

Ja jūs prasāt kompensāciju no noziedzīgā nodarījuma izdarītāja, jums par to jāpaziņo policijai sākotnējās izmeklēšanas laikā vai, vēlākais, jāpaziņo par to tiesai, kad tā izskata lietu.

Kādu summu es varu prasīt un kā man tas jānorāda (jānorāda kopējais apmērs un/vai jānorāda atsevišķie zaudējumi, zaudētie ienākumi un procenti)?

Ja jūs esat noziegumā cietušais, jūs varat prasīt kompensāciju par:

īpašumu, kas bojāts vai zaudēts kaitējuma dēļ;

nepieciešamo medicīnas pakalpojumu izmaksām un citām nepieciešamajām izmaksām;

ienākumu zaudējumu;

sāpēm un citām pārejošām problēmām;

nepārejošām problēmām;

psihiskiem pārdzīvojumiem. Kompensāciju par psihiskiem pārdzīvojumiem var izmaksāt, ja nodarījumā:

ir aizskarta jūsu brīvība, miers, cieņa vai privātums;

bija ietverta pret jums vērsta diskriminācija;

ir pārkāpta jūsu personas neaizskaramība vai

ir kā citādi nopietni pārkāpta jūsu cilvēka cieņa.

Arī jūsu tuviniekiem var būt tiesības saņemt kompensāciju saprātīgā apmērā par nepieciešamajām izmaksām un ienākumu zaudējumu, kas radies, viņiem jūs aprūpējot pēc noziegumā gūtajām traumām.

Ja jūs organizējat nozieguma rezultātā mirušas personas apglabāšanu, jums ir tiesības no noziedzīgā nodarījuma izdarītāja prasīt kompensāciju par apglabāšanas izdevumiem. Arī mirušā vecākiem, bērniem un laulātajam vai citām līdzīgām personām, kam bijušas īpaši ciešas saites ar bojā gājušo, ir tiesības saņemt saprātīgu kompensāciju par izdevumiem, kas saistīti ar apglabāšanu.

Tiesa nevar piespriest citādu vai lielāku atlīdzību, nekā jūs kā ieinteresētā persona prasāt. Tādējādi jūsu iesniegtais kompensācijas pieprasījums nosaka piespriestās kompensācijas maksimālo apmēru. Jums ir arī tiesības prasīt procentus no pieteiktās kompensācijas summas. Ja jūs izsauc klātienē sniegt skaidrojumu tiesā, jums ir tiesības saņemt dienas naudu un ceļa izdevumu atmaksu, kā arī kompensāciju par negūtajiem ienākumiem.

Vai šādiem pieprasījumiem ir īpaša veidlapa?

Īpašas veidlapas nav.

Kādi pierādījumi man jāiesniedz, lai pamatotu savu pieprasījumu?

Jūs varat apliecināt zaudējumu apmēru, iesniedzot nozieguma rezultātā radušos izdevumu kvītis. Jāiesniedz arī pierādījumi par negūtiem ienākumiem, par pašriska maksājumiem apdrošinātājam un par ceļa un citiem izdevumiem, kas saistīti ar jautājumu skaidrošanu lietā, kurā pieprasīta kompensācija.

Par sāpēm un citām pārejošām problēmām, kā arī par nepārejošām problēmām maksājāmās kompensācijas apmēru nosaka, ņemot vērā traumas veidu un smagumu, nepieciešamās ārstēšanas veidu un ilgumu un problēmas ilgumu. Nepārejošu problēmu gadījumā izmaksājāmās kompensācijas apmēru nosaka, ņemot vērā personiskā aizskāruma veidu un smagumu un problēmas skartās personas vecumu. Ja nopietni pasliktinājusies no personiska aizskāruma cietušās personas dzīves kvalitāte, arī to var ņemt vērā kā pamatu piešķirtās kompensācijas summas palielināšanai. Lai to pierādītu, jums vajadzēs ārsta izziņu, kurā aprakstīts traumu veids un nepieciešamā ārstēšana.

Vai saistībā ar manu pieprasījumu būs jāmaksā tiesas nodevas vai citas maksas?

Par lietas izskatīšanu rajona tiesā (*käräjäoikeus*) nav jāmaksā tiesas nodevas, ja kompensācijas pieprasījums ir iesniegts kopā ar prokurora virzītu apsūdzību. Ja kompensācijas pieprasījums ir iesniegts kā atsevišķa civillieta, par lietas izskatīšanu ir jāmaksā tiesas nodeva.

Vai pirms tiesvedības un/vai tās laikā varu saņemt juridisku palīdzību? Vai tas man ir pieejams, ja nedzīvoju valstī, kurā notiek tiesvedība?

Ja jūs atbilstat juridiskās palīdzības saņemšanas nosacījumiem, jūs varat saņemt juridisku palīdzību gan sākotnējās izmeklēšanas, gan tiesvedības laikā. Personas, kuras cietušas no vardarbības ģimenē vai ir cietušas dzimumnoziegumā vai nopietnā nodarījumā pret personas dzīvību, veselību vai brīvību, var saņemt konsultanta palīdzību, ko apmaksā no valsts līdzekļiem. Juridiska palīdzība pieejama saistībā ar lietām, ko izskata Somijas tiesas, un jūs to varat saņemt, pat ja nedzīvojat Somijā.

Kādos gadījumos krimināltiesa noraidītu vai atteiktos izskatīt manu prasību pret noziedzīgā nodarījuma izdarītāju?

Ja sākotnējās izmeklēšanas laikā paziņojāt, ka vēlaties personīgi vai ar advokāta starpniecību iesniegt kompensācijas pieprasījumu vai ja prokurors neuzņemas jūsu pieprasījuma iesniegšanu, rajona tiesa uzdos jums jautājumu par jūsu iespējamajiem kompensācijas pieprasījumiem. Rajona tiesa var noteikt termiņu, līdz kuram tai jānosūta kompensācijas pieprasījums. Ja jūs neiesniedzat rakstisku pieprasījumu, rajona tiesa var neizskatīt jūsu vēlāk iesniegtu kompensācijas pieprasījumu.

Tiesa noraidīs jūsu kompensācijas pieprasījumu, ja tā pamatošanai nebūs iesniegti pietiekami pierādījumi.

Vai es varu pārsūdzēt šādu lēmumu vai prasīt kompensāciju/atlīdzību kā citādi?

Ja vēlaties pārsūdzēt rajona tiesas lēmumu, jums septiņu dienu laikā no sprieduma pieņemšanas dienas jāpaziņo šai tiesai par saviem iebildumiem. Kad tiesai ir paziņots par iebildumiem, jūs varat pārsūdzēt spriedumu kompetentajā apelācijas tiesā (*hoviioikeus*). Apelācijas vēstule jums jānosūta rajona tiesai 30 dienu laikā no dienas, kad rajona tiesa izdevusi savu spriedumu. Lai apelācijas tiesa varētu pilnā mērā izskatīt lietu, parasti jums būs nepieciešama atļauja lietas turpmākai izskatīšanai.

Ja tiesa man piespriedusi zaudējumu atlīdzību, kā varu panākt, lai noziedzīgā nodarījuma izdarītājs spriedumu izpilda, un kāda palīdzība man ir šajā saistībā pieejama?

Ja apsūdzētais piespriedis kompensāciju nemaksā brīvprātīgi, jūs varat prasīt, lai jūsu pieprasījuma izpildi nodrošina tiesu izpildītājs. Jums jānosūta tiesu izpildītājam pieteikums par izpildes panākšanu un jāpievieno tiesas lēmums, kas apliecina jūsu tiesības uz zaudējumu atlīdzību. Pieteikums par izpildes panākšanu jāiesniedz tam tiesu izpildītājam, kura kompetencē ir parādnieka dzīvesvietas vai uzturēšanās vietas teritorija. Ja ir vairāki parādnieki un tie dzīvo dažādās vietās, pietiek ar pieteikumu vienam tiesu izpildītājam. Lai saņemtu detalizētākus norādījumus par kompensācijas pieprasīšanu, varat vērsties izpildiestādē (*ulosottovirasto*). Izpildiestāžu kontaktinformācija ir atrodama [šeit](#) (somu, zviedru un angļu valodā).

Lapa atjaunināta: 13/03/2019

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.